

СРПСКИ СИОН

Год. X.

Број 46.

НЕДЕЉНИ ЛИСТ ЗА ЦРКВЕНО-ПРОСВЕТНЕ И АВТОНОМНЕ ПОТРЕБЕ СРПСКЕ ПРАВОСЛАВНЕ МИТРОПОЛИЈЕ КАРЛОВАЧКЕ.

СА БЛАГОСЛОВОМ СВЕТОГ СИНОДА.

ВЛАСНИК:

Њ. Светост Српски Патријарх Георгије.

УРЕДНИК:

Протопрезвитер Јован Јеремић.

У Ср. Карловцима у недељу 12. новембра 1900.

Учење св. апостола Павла и Јакова о оправдању.

(по Вартману).

— САВА ПЕТКОВИЋ —

(Наставак.)

II

Св. апостол Јаков.

„*Ἰακωβὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ τοῦ Χριστοῦ ἀδελφὸς*“ — тако се назива сам одмах у почетку своје посланице. Већ из тога назива, вели Биспинг,¹⁸ види се, да је писац те посланице морао бити одличан човек у првој цркви. Он беше, по Јевсевију,¹⁹ син Јосифов из првога брака, за то се и назива „братом Господњим“ (Мат. 13, 55; Гал. 19.) По Вазнесењу Христовом остао је у Јерусалиму и образовао са Петром и Јованом центар старе цркве, о чему имамо сведочанства у цркв. историка Јевсевија.²⁰

Када је ап. Петар за тираније и гоњења Ирода Агрипе I. побегао из тамнице и *отишао на друго место* (Дел. ап. 12, 17), био је Јаков једина поглавица цркве у Јерусалиму. Као такав био је он чувен и поштован далеко преко међа Палестине. Ради његове апостолске ревности назива га Павао *стубом* (Гал. 2, 9). На овога Јакова свакако се односи оно место у I. Кор. 15, 7., где се тврди, да се Христос јавио Јакову пре него свима другим апостолима. Пред апостолски сабор ступа он са апостолским ауторитетом и подноси познати свој предлог о одношају језичничких Хришћана према обредноме закону Мојсијевоу (Дел. 15, 13.), који се једногласно усваја. Још се једном јавља у ап. историји, како, окружен старешинама (презвитерима), прима посету ап. Павла, који није пропустио прилику а да се одмах, по своме доласку у Јерусалим, не прикаже

епскопа јерусалимског“. Да је пак Јаков занета по Вазнесењу постао епископом старе цркве у Јерусалиму и 30 година био у том достојанству, наводи Биспинг (Јв. стр. 6) доказе код знам писана: Ј. Флавија, Егесипа и бл. Јеронима.

¹⁸ Erkl. d. sieben kath. Briefen (1871.) S. 4. 5.

¹⁹ Цркв. историја II. 1. стр. 61.

²⁰ Ibid. II. 1. 61., где, за доказ томе, цитује речи Климентове у VI. књ. „Постављења“: „Кад се Спас узнео на небо изабран је праведни Јаков једногласно за

чувеноме патријарху. Том се приликом Павао, по савету Јаковљеву, очистио са четири човека и ушао у цркву, да покаже народу, да и сам цени закон и живи по њему (Дел. ап. 21, 18. и даље). После тога о њему више у свећеним списима нема помена. Ипак се хришћанска историографија и после апостолских времена још многоструко њиме бавила. Потања извешћа о потоњим животним приликама овога апостола, особито о његовој смрти даје Егесип, један од најближих последовалаца апостолских.²¹ Према том извештају проводио је Јаков живот по најстрожим правилима јудејске побожности. Ради велике ревности према закону и отачким традицијама добио је частан назив „*δικαιος*“. Као такав вршио је знатан утецај на своје јуд. суплеменике и некојима од њих био је шта више врата ка Христу. Тиме је навучао на се завист и мржњу код фарисеја и јуд. јерархије. Они подигну устанак противу њега, у којем је претрпео мученичку смрт. Потоње опседање светог града од Веспасијана сматрало се као Божја казна за проливену крв овога праведника.

Јаков је код Јудеја вредио, ма да се одликовао жарком љубављу према Хришћанству, за признати ауторитет и узор јудејске законске побожности.

Ту нам се намеће питање, како се Јаков односио према Мојсијеву закону? Једностране и претеране претпоставке Баурове критичке богословске школе, као да је ап. Јаков био вођ религијозне партије, која је заступала јудаистичка начела, не могу се одржати, него падају пред канонским посланицима ап. Павла. Павао је написао читав одсек у посл. Гал. 2, 1—21., да докаже својим противницима, да се он односно своје ап. проповеди налази у потпуној хармонији са дванаесторицом.

Он се у Јерусалиму разговарао с њима о Јеванђељу, које проповеда међу језичницима. Била је тамо до душе нека ултраномистичка партија („лажна браћа“), која је хтела, да натура Јеванђељу окове закона („да нас заробе“), али јој се апостоли ни сахати не подаше у покорност (Гал. 2,

5). Шта више тада се видело, да у том погледу не постоји никаква дисхармонија између језичничких апостола (Павла и Варнаве) и оних „у обрезанима“ (Јакова, Петра и Јована). На овај факат полаже Павао очевидно велику важност, али поред ове негативне чињенице може апостол да изнесе и позитивну. Када су апостоли видели чудотворну снагу и успех Павлове проповеди међу језичницима, уочише у њој Божанску промисао и благодат и дадоше Павлу деснице (Гал. 2, 9). И први је то учинио Јаков славна поглавица старе цркве. Овај стисак руку није био само формални израз њихова споразума, него је њиме утврђен и запечаћен међу апостолима заједнички, сложни рад у апостолској мисији, задаћи и сврси.

Противу ове једнодушности апостола, која је званично била утврђена, узалуд се позивају неки на стих 12. Овде Павао говори о неким, који дођоше од Јакова, и Петра заглашише, те се устручаваше јести са незнабошцима. Из овога изводе те присталице Баурове школе, да је Јаков послао Петру, који је у мешовитој опћини Павловој у Антиохији тобоже постао језичником, из Јерусалима људе од обрезања, да га спрече у томе. Али у том изразу *ἀπὸ Ἰακώβου* не лежи мисао, да је Јаков послао људе, а још мање да их је послао у тој намери, да растера мешовиту опћину у Антиохији. Да ли су ови *τινὲς ἀπὸ Ἰακώβου* само људи из оближње околине Јаковљеве, или његове присталице, једномишљеници тешко је одредити. Свакако је ово последње вероватније. Ни у којем пак случају није оправдано узимати, да их је Јаков послао с намером, да контролира и укорава апостоле, или да „сироводи нешто, што би се противило закључку ап. сабора“.²² Не би се слагало ни са достојанством једнога апостола, кад би допустио, да незнатни неофити (*τινὲς*) надгледају и опомињу оне, с којима се он, на тако свечан начин, збрлатио за заједнички ап. рад. Да би Јаков могао тако што учинити не може се наћи примера у целом Св. Писму. Јер да се је та распра и недоумица догодила у антиохијској опћини иницијативом Ја-

²¹ Упор. Цркв. историја Јеве. Памф, у срп. преводу (1811). гл. XXIII. књ. II. стр. 102—108.

²² Bisping, Erkl. d. Br. an die Galater S. 218.

ковљевом, то би и Павао својим галатским противницима потврдио оно, што су они сами противу њега износили, наиме: да се апостоли, понаособ познати Јаков, не слажу с њиме и да га коригују у његову апостолском раду. Но то ми овде не видимо. Не ћемо погрешити, ако узмемо, да су ти τινές ἀπὸ Ἰακώβου они исти законски ревниоци и фанатици, који су у Јерусалиму тако живо и грезничаво радили на том, да набаце на хришћанство јудејске окове; они исти неки, који су после ап. сабора из Јудеје сиили и учили браћу: ако се не обрежу по обичају Мојсијеву, да се не могу спасти (Дел. ап. 15, 1). Да би свој труд окрунили успехом потребан им беше апостолски закљон, и у томе им се учинио најподеснијим ап. Јаков, који је живео по отачком предању. Они дакле несу дошли по Јаковљеву налогу, али су се могли с разлогом позвати на његову праксу. А да су се Јудаисти заиста позивали на прве апостоле противу Павла, јасно се види из Дел. ап. 15, 24.; али се одатле види и то, да су апостоли против такве злоупотребе славно сачували свој авторитет.

Настаје питање сада, да није Јаков својим законским живљењем одступио од духа Христове вере и повратио се ка јудејству? Ваистину Јаков, који је своју апостолску столицу сместио у центру јудејскога живота, морао је пре свега међу Јудејима бити Јудеј, да Јудеје спасе. Он, који је с мајчиним млеком усисао живу веру у обећања свога народа и знао, да су се та обећања у Христу испунила, није могао оставити веру и наду на узвишени религијозни позив свога народа. Израил са својом сјајном прошлошћу није могао одустати од свога Богом даног одређења. Он беше прожет непоколебивом вером, да је у будућности одређен за изванредну мисију међу народима. Па шта је било прече једноме апостолу и брату Господњем, него да ради на религијозној ресторацији свога народа, онога народа, за чије се обраћање сам Господ још на крсту молио. Само топлим љубављу према своме народу, обзирним опћењем са својом браћом, могао је Јаков ублажити мржњу Јудеја према

Хришћанима, која је одмах у почетку букнула у пламен отворена непријатељства. За свога двадесетогодишњег скоро епископовања могао је и умео Јаков сачувати Хришћанима добро мишљење њихове јуд. околине и чувати их од отворена прогањања. Колико је своје јуд. браће у хришћанство превео, не да се дакако ни приближно одредити. Али од оних хиљада Јевреја, који се у Дел. ап. 21, 20. спомињу као Хришћани, јамачно већина отпада на апостолски рад Јакова, који им је својим примером расветлио и ослadio прелаз од закона ка благодати.

Још нам остаје једно питање: како се са овим практичним одношајем Јакова према закону слаже његов теоретски одношај, какав видимо у посланици му? Као мисионар међу Јудејима, могао је Јаков из важних разлога задржати све оне обичаје, који су хришћанству били туђи, али као апостол и учитељ хришћанства морао је заузети неко начелно становиште. Он је то и учинио. Начела, које је истакао на ап. сабору, држи се и у својој посланици. Он наводи до душе више заповести из Старога Завета, тако захтева (у 2, 10), као и Христос (Мат. 5, 19), да се испуњава декалог, да се *извршује закон царски по писму: љуби ближњега као самога себе* (2, 8), да се не чине прељубе и не убија (2, 11), — али он схвата νόμος у сасма другој значењу од старозаветнога νόμος-а. Апостолу је νόμος хришћански морални закон, онакав, како га је сам Христос испуњавао. Према новозаветноме начину говора пише и он о закону у једнини, и тиме означаје целину са свима разним одређењима и односима. Тако и Христос своди све поједине поуке и прописе свога закона, Јеванђеља, на једну једину заповед. У ствари и јесу сва разна одређења законска израз само једне воље Божанске.

У упоређењу са старозаветним законом разазнаје Јаков у новом закону такве предности, да му придева епитет τέλειος. Овај предикат, који апостол и иначе радо употребљава, означава апостолу савршенство и целину једне идеје. Ὁμός τέλειος је њему сасвим нов закон, битно различан од пређашњега, са сасвим повим својствима

и дејствима. Пуноћу новозаветнога νόμος-а види апостол у томе, што је у њему цело божанско откривење јасно и разговетно откривено, а не тамно и непотпуно као у старозаветном. Не може се више ни очекивати савршенија, богатија и дубља откривења, него што је у Новом Завету. На другоме месту назива апостол νόμος — τὸν τῆς ἐλευθερίας (1, 25; 2, 12.). „Под њим разуме хришћ. морални закон као противност старозаветном νόμος δουλείας (упор. Гал. 4, 24. 5, 1; Рим. 8, 15).“²³ Тим изразом налази се Јаков на сасвим новозаветном земљишту. Већ Христос говори о истини, која нас ослобађа, *избавља* (Јов. 8, 32); Павао о Духу, који доноси слободу (II. Кор. 3, 17), на другом месту опет о слободи славе деце Божје (Рим. 8, 21). Том слободом решава се човек притиска спољашње букве, ропства греху и ђаволу. Дакако овај νόμος τῆς ἐλευθερίας Јаковљев не ослобађа човека од његових дужности према Богу, шта више он задржава своју законску страну. Али Божји захтеви не врше се, као у Ст. Завету, заповешћу мртве букве, него унутрашњом снагом Божјом. Божанска и човечја воља не стоје више у противности једна према другој, него се последња потпуно предала првој; обе су постале једном вољом, тако да човек извршује закон више из унутрашњег Божанског нагона, него из спољашњег притиска. Ова пак унутрашња снага јесте *љубав* (2, 8). Заповед о љубави јесте главна заповед. Јаков је назива *царским законом* (νόμος βασιλικός), јер она, као у царском достојанству, превазилази и обухвата све друге заповеди. Поред νόμος-а сретамо се у Јак. посланици са њему паралелним изразом: λόγος ἀληθείας. Јаков уопће воли, да ради разјашњења упоређује сличне изразе. Такви су и νόμος и λόγος. Из саме посланице 1, 18—27. видимо, да они стоје у тесвој свези. Овај λόγος ἀληθείας јесте пре свега реч, поука, вест, спасоносно откривење, Јеванђеље. Човек га слуша у проповеди (1, 22). Слушање је једна, али не једина дужност према λόγος-у. Човек може бити и забораван слушалац и такав има исто толико

користи као и онај, који *гледа лице тела свога у огледалу, па, чим опаде од њега, он не зна какав изгледа* (1, 23, 24). Човек треба сасвим да се преда истинитој речи и према њој да удеси свој живот; он треба да буде не само *забораван слушач* (2, 25), него и *творач речи* (2, 22). Такав одношај човека према „истинитој речи“ могућан је само онда, ако она у њему унутрашње постаје и остаје. Христос је овај λόγος ἀληθείας упоређивао са Божанским усађеним семеном, које се развија у богат плод (Мат. 13, 3—9). У истом кругу мисли креће се и апостол, када тражи од слушалаца: *ἐν πραύτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον*. Као што Христос жели слушаоце, који *реч слушају у добром и чистом срцу и род доносе у шрапљењу* (Лук. 8, 15), тако и Јаков тражи *καλή γῆ*. Слично семену λόγος је у душу усађен (ἔμφυτος) као принцип новог живота, који треба да се развије и сазре. Овоме развићу треба да допринесе *δέξασθαι*. Чим се чешће λόγος ἀληθείας слуша, узима се к срцу и практично извршује, тим он спушта дубљи корен у душу човечју, тим ће се развити снажније и здравије грање добрих дела. Овај λόγος ἔμφυτος јесте уједно *δυνάμενος σῶσαι τὰς ψυχὰς* (1, 21). Ап. има овде на уму спасење од греха и смрти за обновљење и светињу унутрашњег човека. Али могло би се запитати, како је λόγος, који је ипак по себи само спољашње проповедање речи истине, наједном постао λόγος ἔμφυτος. Јаков одговара: *λόγος ἀληθείας* је средство, којим нас Бог препорађа (1, 18). Према томе, по његову схватању, λόγος није само учење, вест; он је и *δύναμις τοῦ Θεοῦ*, снага која улази у нас и оживљава нас.

С тим смо додирнули сва Јаковљева карактеристична обележја *λόγος-а* и *νόμος-а*. Ако се старозаветни закон одликовао својом немоћи, страхом и ропством, то новозаветни νόμος-λόγος садржи у себи савршенство снаге, љубави и слободе, и у томе својству може он *σῶσαι τὰς ψυχὰς*. Такође ако се *речју истине* јавио нов живот у човеку, ипак постоји погибао вечнога изопачавања. Само ће у томе случају деловати на човека снага „закона и речи“, ако он цео

²³ Bisping. Erkl. d. sieben kath. Br. S. 41.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

WWW.UNILIB.RS

свој морални живот удеси према њему. Који провиди у савршени закон слободе и остане у њему тај ће бити блажен у своје делу (1, 25). Према томе како се човек буде односио према закону добиће и осуду од једнога законодавца и судије (4, 12). Хришћани су као они, који ће законом слободе бити осуђени. Који не доводе у склад свој живот и рад са νόμος-λόγος-ом, тога ће прождерати ватра суда.

На завршетку бацимо још један лети-мичан поглед на Јаковљево становиште за-кона. Он познаје старозаветни νόμος из своје јуд. прошлости. С обзиром на своју око-лину, а и из наклоности, проводи он, као и Христос, свој живот у оквиру јуд. оби-чаја и изрека. Своје начелно становиште прецизирао је он доста јасно у друштву са ап. Павлом и другим апостолима. От-пада дакле свака сумња у његово настрано схватање Ст. Завета. Пошто је у својој посланици устао као проповедник хриш-ћанства, то је морао с обзиром на своје назоре о ст. заветном закону остати на своје становишту; он није смео нити прет-постављати ауторитет закона, нити га из-риком проповедати. Обоје би било отету-пање од договора и уговора у Јерусалиму. Исто тако није га могао сасвим ни игно-ровати, јер за то није имао никаква разлога ни основа. У осталом нема нигде у ње-говој посланици ни трага ни гласа о каквој препоруци Мојсијева обреднога закона и обрезанја. А што управља своју посланицу на дванаест колена у дијаспори,²⁴ дакле на читаоце, којима је νόμος, да кажемо, једини религијозни основ, то он тиме узима у обзир и овај опћи назор и приказује хришћанство са гледишта закона. Тиме је задржано само име и призната нека из-весна сличност у схватању садржине за-кона, али суштина и снага новозаветног νόμος-а јесте потпуно нова. На ап. сабору је Јаков тако јасно и изразито насликао одношај Мојсијева закона према месијан-скоме спасењу. У посланици његовој ви-димо обзирна јудејског апостола, који штеди и цени до некле законску свест својих

читалаца, па ипак не оставља у учењу ни једну ситницу.

(Наставиће се.)

Проповијед на дан св. Петке.

говорио о храмовној слави у Липовчанима Петар
Босанац парох. помоћник.

(Свршетак).

Дом, кућа, неда се ни замислити без жене, дом је женино царство и господство у којем се огледа врсноћа њезина.

„Мудра жена вида кућу своју, а луда сво-јим рукама раскопава“¹⁸; да, жена треба да омили дом мужу својему: редом, чистоћом, чисто постављеним столом и добрим здравим јелом, а све нек је зачињено љубављу и ода-ношћу. Такав ће дом бити увијек топло гни-јездо среће и задовољства, муж ће у дану својему код жене своје тражити и налазити награде и воље за мучни и тешки свој рад у пољу! Да, сваки човјек тражи у дому својем одмора и задовољства, али сваки човјек не налази оно што тражи, јер му је дом: „кућа нереди, немира и туге“. „Вриједна је жена, вијенац мужу својему, а која га срамоти, она му је као трулеж у костима“¹⁹ вели св. Писмо. Помисли снашо! Муж дође уморан с поља, да се одмори, дође у кућу а то све испреметано, прашно, блатно, прљаво. Под столом чеурка квочка с пилићима, под постељом насађена гуска, а десило се ту и прасе одојче у соби, па рије и каљужа се по оном изрованом на-боју, око прашног разбоја, а ти изађеш пред мужа неопрана и нечешљана, простреш му блатни стол прљавом поњавом и изнесеш пре-дањ' недокухано јело, насољено пепелом и угљевљем из чађаве ти огљенке! Ако ти је оваки дом, снашо, не чуди се, да ти мужа нема кући ни онда, кад у пољу нема посла.

Ну није увијек крив неред и нечистоћа, има и других узрока још, који терају мужа од куће, који чине, да муж не може наћи у кући оно што тражи. Има жена свадљивих, и било их је и биће их с којима је тешко кућу кућити, јер се не да ништа учинити сложено, у миру и љубави, све квари свађа и клетва. Па кад така жена тјера мужа из куће, да не речем из коже, гдје ће она сложити са свекром и свекрвом, или ако је свекрва, гдје ће сложити са снајом? Ту се не да обастати

¹⁸ Приче 14, 1.

¹⁹ Приче 12, 4.

²⁴ Та племена су обухватала: Сирију, источно-Јордан-ску земљу, декаполис (Дамаск, Пела). Види Döllinger, Christ. u. Kirche S. 107.

под једним кровом и пошљедица је дјелба: сина од оца, брата од брата.

Чуј де, снашо свадљива, шта у св. Писму пише о жени свадљивој и гњевљивој: „бољи је залогај сува хљеба с миром, него кућа пуна поклане стоке са свађом, свадљивост је женина непрестано прокисивање, боље је сједјети у углу од крова, него са женом свадљивом у кући заједничкој, боље је живјети у земљи пустој него са женом свадљивом и гњевљивом“.²⁰ Чуј, снашо, и упамти ријечи те!

А сад још нешто. Има жена, и било их је, али не било их, јер чине грдило и безакоње, јер је „срамно и говорити, шта оне тајно чине“.²¹ Помисли, снашо! Зар ће се „веселити муж женом младости своје“²² кад се с посла врати кући, па жене не нађе. Тражи је и нађе је у рукама туђим, раскалашну, разиграну, веселу? Док се је муж мучио и радио за кућу, дотле жена одлази од куће, да кућу руши, да срамоти име и поштење мужа својега чије име носи. Заиста не ће више муж љубити таке жене, не ће јој се веселити више.

Чуј де, снашо, шта за таке жене вели св. Писмо: „са жене блуднице спада човјек на комад хљеба и жена пуста лови драгоцену душу, не ће бити без кривице ко је се год дотакне. Кућа је њезина пут паклени који води у клијети смртне“.²³ Чујте и упамтите и те ријечи, и пустите „нека Господ плати ономе који чини зло према злоћи његовој“,²⁴ а ви „живите у љубави, као што је Христос љубио нас, а блуд и свака нечистота да се в не спомиње међу вама, тако и срамотне и луде ријечи или шале, што се не пристоји“.²⁵ Послушајте св. апостола Павла: жене! слушајте своје мужеве“²⁶ па ми верујте, да ће и мужеви ваши радо послушати св. Писмо које им вели: „весели се женом младости своје, нека ти је као кошута мила и као срна љупка“.²⁷ Веселиће ти се, снашо, муж твој и с посла ће својега полећети теби у дом свој и твој, заборавиће забаве и друштва изван куће,

заборавиће крчме и вашаре. Радићете сложно, он у пољу, ти у кући, и биће вам труд благословен. Свијем ћете силама радити за обитељ вашу.

Али гдје је обитељ? Муж и жена још нијесу права обитељ. Обитељ или права породица састоји од мужа, жене и *дјеце*. „Ево нашествља од Господа: дјеца, пород је дар од њега“²⁸ Господ нека ти дарује дар тај а ти га прими, не одбијај га, јер је теби дика. Све се живо на земљи плоди, а „дрво које не рађа добра рода сијече се и у огањ се се баца“.²⁹ Све јалово на слабој је цијени, па тако ни жена не може бити поштована ни од мужа својега, док не удовољи оној сврси, ради које је склопила пред Господом брачну везу с мужем својим, а та је сврха: обитељ, породица коју жена с мужем ствара и без које не може бити говора ни о народу, ни о домовини ни о држави. Чувај се гријеха, чувај се, да не би „устук пила, дјеце не родила“. *Бога се бој*, не чини грдила и безакоња тог, јер ћеш пити себи суд, већ ти буди онака, каку те псалмопијевац описује, кад ти мужу говори: „жена је твоја као родна лоза усред дома твојега, синови твоји као грана маслинова око стола твојега“.³⁰ Буди жена, буди супруга вијерна, Бога се бој и бићеш *мајка*.

Снаћи ће те опет нови посао, али и нова радост.

Одхрањивати и одгајивати дјецу, коме је већа и преча дужност него мајци? Одгајивати дјецу спада међу најтеже послове на овоме свијету, али је то и мио посао у породици гдје љубав влада. Ако у браку међу родитељима нема слоге и љубави, постаје угај дјече за њих тешком муком, а за дјецу несрећом, што највећма осјећа сама мати, којој је дијете прва брига на свијету. Живот је дијетета право огледало, у којем се јасно виде: најнутарнији живот и осјећање мајчино“. Од матере учи дијете говорити и мислити и осјећати, матерински језик тешко се заборавља а и материну љубав и науку њезину памти човјек још у старе дане. Мајка се не заборавља ни онда, кад јој гроб обрасте ледина, и старац на болесничкој постељи тужи муку своју

²⁰ Приче 17, 1, 19, 13, 21, 9, 19.

²¹ Ефес. 5, 12.

²² Приче 5, 18.

²³ Приче 6, 26, 29, 7, 27.

²⁴ II. Сам. 3, 39.

²⁵ Ефес. 5, 2.—4.

²⁶ Ефес. 5, 22.

²⁷ Приче 5, 18, 19.

²⁸ Пс. 127, 8.

²⁹ Мат. 3, 10.

³⁰ Пс. 128, 13.

WWW.UNILIB.RS
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

мајци својој, која је већ давно у гробу и чини му се, да му је лакше, чини му се, да га мајка чује и муку му ублажује. Учи, мајко, од малена дјецу своју мудрости: страху Господњем, да би те у старости поштовала по заповијести Божјој. А да би их лакше учити могла и сама *Бога се бој*, јер „жена која се боји Господа, она заслужује похвалу, уста своја отвара мудро и на језику јој је наука блага, пази на владање чељади своје, синови се њезини подижу и благосиљају је, муж њезин такођер хвали је“³¹ Ти ћеш, мајко, проживјети сретних дана уз дјечицу своју, доживјећеш синове синова твојих и радоваћеш се у старости дубокој унучади својој, поштована *бако!*

Јер „вијенац су старцима унуци, а слава синовима оци њихови“³² и ти, бако, приповиједај унуцима својим добра дјела отаца њиховијех, напуни им душу славом њиховом и омрзни им дјела неваљала. Ти си, бако, друг живјела, много видјела и добра и зла, много и знаш, а тебе они малиши, што се сплели око тебе као вијенац цвијећа свјежа, тако радо слушају, кад из запећка, уз зврндање вретена, прича бака: што је негда било!

Та знаш ти тих прича и лијепијех и страшнијех, па причај их унучади, учи их, да се свако добро дјело награђује, а свако зло казни, да Господ види све, да Господ све зна и да ће платити свакоме по заслуги. Учи их заповијестима Божјим, учи их да иду путовима Господњим, учи их мудрости, учи их страху Божјем, и остаћеш у лијепој успомени потомства твојега, а сама ћеш се прибрати сита живота роду својему у други свијет душевни, а тамо ће те дочекати она „чиста голубица“ којој данас славу учинисмо, дочекаће те св. Петка, да те приведе пријестолу судије најправеднијег и да молитвама својима отвори души твојој врата вјечног блаженства у царству небесном. И душа ће се твоја радовати у вјечности, јер си се овдје *бојала Бога* и заповијести Његове држала. За то ево и ја свима вама, да закључим ријечи своје, понављам ријечи проповједника сина Давидова цара у Јерусалиму:

„Главно је у свему што сте чули: Бога се бој и заповијести Његове држи, јер то је

³¹ Приче 31, 26.—30.

³² Приче 17, 6.

³³ Проповј. 12, 13. 14.

све човјеку, јер ће свако дјело Бог изнијети на суд и сваку тајну била добра или зла.“³³ Амин.

О тајни причешћа и о свршавању Литургије.

Превео: Григорије А. Николић, парох Иришки.

(Наставак)

§. 46. Што се тиче високотржаствених дана као на пример: 1.) дана рођења и имендана: Господара Императора и породице му, 2.) узласка на иресто и 3.) крунисања, — та се празновања свршавају у онај дан у који падну, са изузетком: 1.) Прве седмице великога поста, кад се по уставу свршавање њихово одлаже до недеље православља и 2.) Страсне недеље и првога дана Пасхе, кад се свршавање то преноси на светли понедељник. У све остале дане године, ма у који од указаних дана пали шта више у среду или петак сирне седмице, или у који год дан св. четрдесетнице, кад се по уставу, потпуне литургија не свршава мора бити празновање у своје време неодложно, — и у таком случају, у среду и петак сирни треба да се држи свеноћно бденије и служба (Златоустова) по Марковим благовештенским главама, т. ј. прво са великим повечерјем, а литургија с вечерњем и т. слич. Исто тако, кад се празновање којег високотржаственога дана преноси на светли понедељак, то служење му у тај дан треба свршити са службом, која се односи к високотржаственом дану и службом светлога понедељника, као што се показује у уставу о служби Бурђев-дана, кад падне у тај дан (упор. у Уставу Маркове главе о празнику Благовести и великомуч. Георгија).

§. 47. Упутство о храмовним празницима са свом тачношћу изложено је код нас у великом Уставу, у нарочитом чланку, под натписом: „**Ⲫ** храмовныхъ главахъ съ мѣсца септемвѣа до недѣли всѣхъ святыхъ“. По тим главама, ако храм падне у среду или петак сиропусне недеље, то се у тај дан, као и у обичне, служи потпуна литургија св. Јована Златоустога. За тим, ако храм падне у понедељник прве недеље великога поста, то му се служба свршава у суботу Сиропусну. А ако храм падне у вторник, среду, четвртак или петак прве недеље великога поста, то му се

служба свршава на Теодорову суботу прве недеље вел. поста. После тога, ако храм падне у који год од радних дана великога поста, у који се потпуна литургија не прописује, т. ј. у понедељник, вторник, среду, четвртак или петак које год друге недеље св. четиридесетнице, то се у све те дане свршава само литургија пређеосвећених дарова, са апостолом и јеванђељем храму после **Да исправитса...** као на четрдесет мученика, или на дан проналаска главе Претечеве. Најпосле, ако храм падне у један од дана страсне седмице, и ако то буде у понедељник, вторник, среду или четвртак, то се у таквом случају служба преноси на недељу Цветну, — а ако у петак или суботу, то се преноси на други или трећи дан Пасхе, и у таквом случају служба светоме или празнику свршава се заједно с пасхалном службом по Марковим главама, као што се показује о празновању у те дане велико-мученику Георгију (Подробније о овом види Устав цркв. гл. 1—5).

§. 48. Опште правило о свршавању литургије за умрле у нашој цркви састоји се у томе, да се такове по преимућству ваља да свршавају у радне дане седмице, и на по се суботама. Ради те цељи у нашим апостолима и Јеванђељима међу осталим указују се и нарочити апостоли и јеванђељиа оделито за сваки дан, почињући од понедељника до суботе. Но осим тога побожном хришћанском чувству не забрањује се помињати умрле и у друге празничне и недељне дане, кад се свршавање потпуне литургије по уставу одређује (Упр. ниже §. 167). Овоме нас учи сам карактер и садржај литургије у опште, на којој се помињање умрлих прописује и на проскомидији и после освећења св. дарова у време **Достойно естъ**, и т. сл. Само помињање то у недељне и празничне дане, сагласно уставу и обичају црквеном, најбоље је ограничавати по преимућству помињањем датих имена на проскомидији и на **Достойно естъ**, не говорећи заупокојне јектеније, нити заупокојног апостола и јеванђеља, тим више, што се за недељне и празничне дане нарочитих апостола и јеванђеља за умрле не одређује. — Томе учи и постојећи у руској цркви „Регистар“ о помињању умрлих особа Царскога дана, усљед којег регистра шта више помињање особа царскога дома не свршава се у недељне и

празничне дане, него се преноси или у очитих дана или у следећу најближу суботу (Упр. §. 53).

§. 49. Правило то (§. 48) нарочито ваља да имају у виду наши сеоски свештеници, пошто се прост народ поглавито собира у цркву у недељне и празничне дане, а по овоме и помињање својих покојника чини у те дане. — Свештеници ваља да одуче своје парохјане од тога обичаја. — А у случају потребе помињати покојнике врши се то на проскомидији, не додавајући заупокојне јектеније, после литургије може се служити панихида. — Уз ово, правило црквено позитивно забрањује свршавати помињање умрлих за време од празника Рођења Христова до Богојављења, а такође и у прву и страсну седмицу Великога поста и целе светле седмице — (Номок. при вел. Требн. прав. 169.)

§. 50. Догађа се често, да моле свештенике да сврши нарочита помињања са литургијом за умрле о деци, н. пр. у трећи, шести, девети, четрдесети дан, и т. д. На то је потребно казати, да у опште свршавати нарочита мољења за умрле младенце код нас није уобичајено. За младенце црква наша православна верује, да се по неложном обећању Божјем удостојавају по смрти царства небеснога (јектенија и канон на погреб млад.). И Св. Златоусти уиме умрлих младенаца говори: „разумите нас за спасење; ми с анђелима појимо, са светима ликујемо и за вас, грешне, молимо се Владици“ (Маргар. сл. II. ad fin). Прави је извод отуда, да се за младенце по њиховој смрти посебно молити и не треба. — Из историје познато је само наређење патријарха Јоакима о помињању четиригодишње кћерке цара Алексија Михајловића (Доп. кЪ Ист. Акт. III. VIII, стр. 28). — Но кад би се случајно догодило по жаркој молби родитеља служити заупокојну литургију за младенца, то се само собом разуме, да, молећи се о упокојењу младенца на литургији или на обичним парастосима, свештеник није дужан помињати их на општој заупокојној јектенији (као што се готово свагда чини у данашње време), која се свагда пропраћа прошењем за опроштење покојничких грехова вољних и невољних, каквих код деце нема. . . . А место тога најбоље је помињати децу, употребљавајући за то ону исту јектенију, која се ради те

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

педи налази у чину погребена младенца и тако дивно одговара своме карактеру и значењу. При том и на литургији, кад се таква специјално назначује за умрлога младенца, уједно с јектенијом за младенца не би сметало читати и спојену с њом молитву: „Господи Исусе Христе Боже наш, породившимса ѿ воды и дѣха...“ и т. д.

Читати при том обичну молитву: *Боже дѣхъвъз и всакѣа плоти...* није никако уместно. (Упор. Вољинск. Епарх. Вѣд. 1872 г.) А на тај исти начин на тој истој служби за децу може се читати и апостол и јеванђеље из чина погребена младенца.

§. 51. Често бива тако, да, ако се догоди саранити покојника у који год од оних дана, нарочито у току великога поста, кад се потпуна литургија код нас по Уставу не свршава, те свештеници не служе службе и погребавају их једним само обичним погребним опевањем. Такав поредак нема основе. Ми знамо архиастира, који су (на пр. покојни преосвећени Кијевски митрополит Арсеније) у те дане свршавали шта више потпуну заупокојну литургију Св. Јована Златоустога по Благовештенским главама, т. ј. у свези са вечерњем и т. сл. Но већином у том случају, уобичајено је свршавати литургију преосвећених дарова с додатком редовнога заупокојнога апостола и јеванђеља, заупокојне јектеније и т. сл. Таквога поретка, као освећенога вековима и примером московских пастира и архиастира, најбоље је да се држе и остали свештеници (Упор. ниже одс. IX, §. 178).

§. 52. Сасвим друго питање при том претставља помињање усопших у трећи, девети, четрдесети или на дан године, кад се који год од тих догоди у дане, у које се свршавање потпуне литургије не одређује. За ово позитивна црквена правила говоре следеће: 1.) „треба знати, читамо у црквеном Уставу, да ако ко од браће (монаха и у опште хришћана) умре у понедељник, вторник, среду, четвртак или петак прве недеље великога поста, то се не свршавају трећине његове до петка вечера, и само тамо тада свршава се панихида за њега, а на други дан, у суботу литургија заупокојна. Слично овоме у следећу суботу бивају деветине његове; а четрдесетине његове бивају, кад се број дана његових испуни. — За тим приношења помена о њему

почињу се од недеље Томине и придружују се до свршетка четрдесет дана по обичају“ (Уст. ц. стр. 381). А на тај исти начин 2.) по уставу и свршавају се заупокојне службе и у (остале) три суботе великога поста, ако само у седмици међу њима не падне какав-год од следећих празника; као на пример: Обретење главе претечева, Четрдесет мученика и Благовести (Ibid. стр. 402). Овамо такођер 3.) по древном обичају, ваља односити и понедељник, вторник и среду страсне седмице. (Номок. при велик. Требн. прав. 169.).

§. 53. Најпосле у нашој цркви има особитих дана, који се специјално назначују ради помињања особа царске породице. Односно тога помињања у руској цркви постоје следећа упуства: 1.) Када помињање кога лица из царске породице падне у време великога поста, или у недељни и празнични дан, то тада ваља свршавати за упокој службе у најближе суботе, по обичају. — 2.) Ако помен којега од тих лица пада међу суботом Лазаревом и Томиним, понедељником, т. ј. у недељу Цветну и на страсну и светлу седмицу, тада се заупокој литургија и панихида свршавају томине недеље у вторник, — кад је у опште узето код нас свршавати помен усопших после Пасхе.

(Наставиће се.)

Извештај епархијских власти Пакрачких.

(Наставак)

О обдржавању вјероучења у чистоти својој.

У овом је времену подигнута и освећена у кр. жупанијској болници у Вјеловару православна кућна капела, у којој се даном приликом служи литургија или часови за болеснике; а надати се томе и у новоподигнутој кр. зем. болници у Пакрацу.

Осим настојања око очувања вјероучења у чистоти својој у школама и наведеним заводима, као у темељу цркве, водила је потписана бригу и даље о вјернима ван школе, да се што боље просвијетле правом науком цркве православне.

У ту је сврху издала образложену наредбу свештенству парохијском, да посвети сву пажњу своју катихизирању одрасле ваншколске младежи.

То је стара установа у овопредјеоној цркви нашој и некада се вршила, помоћу и вла-

сти свјетовне доста добро, и народ из онога доба, знао је и зна и данас „молитве“, „хришћански наук“ и учи томе млађе своје у кући.

Даном данашњим, власт световна са становишта свога не може да помаже свештеника у потребној мјери, а народ сам од своје воље тешко шаље млађе своје на катихизирање, и и тако немамо од те обновљене у епархији нашој установе онога успјеха, кога смо очекивали особито у тешке и пуне искушења дане наше. Једино што је потписана у властитоме дјелокругу своје могла употријебити, било је, да упозори свештенство на духовна средства: живу поуку о важности и потреби наставе те, похвалу добрих, а покуду злих, даље на изобличење немарних и преко црквенога одбора, и да запријети, да се упорнима ускрати извјесне благодети црквене.

Међу потешкоћама за држање катихизације са одраслијом младежи и та је, да многе парохије наше имају своје филијалне цркве, у којима се служи служба Божија доста пута преко године, а у те дане мора да се прекида катихизација због одсутности свештеника.

Но при свима потешкоћама показали су ипак знатан успјех у катихизирању ваншколеке младежи њеки свештеници наши, а међу тима је с особитом похвалом истаћи епархијској конзисторији овој Јереја Светозара Грубача, пароха бршњаничкога.

Посебно старање о чистој вјери одраслих вјерника својих у конкретном случају показала је потписана издавши наредбу парохијском свештенству, да поучи вијерне о иконама православнима, и да настоји, да се у православним кућама налазе иконе, израђене по православном типу, и у ту сврху да настоји свештенство да сваку икону, која ће кућу парохијанина њогова да краси, посебнојем за то прописанијем чином освети, и том се приликом најлакше и најбоље увјери, је ли дотична икона у свему православна.

Даље је епархијска конзисторија ова у перијоду овом имала да даде високој влади мнијење своје о једноличном поступку са сектом назарена и баптиста, те је иста висока и издала сходну о томе наредбу, коју је потписана подручном свештенству и публиковала. Наредбом том сматрају се и ти секташи не као засебна конфесија, него као припадници дотичне отачке вјере своје. Исто тако публикована

је и наредба светога Архијерејскога Синода нашега, која наређује, где се исти секташи и њима слични имају и смију у православном гробљу сахрањивати. Но хвала Богу, те болести душевне у епархији овој осим неких само случајева није било. У један се мах двије породице тих секташа нађоше у парохији брачевачкој, камо се доселише наводно из Бачке, но како су дошли, тако и прошли; један појав је избио у парохији капелњачкој, а прошле године има тих заблуђених оваца и у Лепоглави, њих четворица — да би их још где било, потписаној није пријављено нити познато.

Но ако нас је промисао Божији очувао од биједи назаренске, тим је више била црква православна епархије наше од 1892. овамо непрестанце, у искушењу и завађању на унију. Но и од тога искушења очувао је Промисао Вишњи и милост Господња цркву нашу и народ до незнатних изузетака у чистоти и цјелости.

Прво је избио нападај пропагаторски у парохији Велико-Поганачкој 1892. односно 1893.

Размирицу неколицине парохијана тамошњих са парохом својим 1892. хтједоше употријебити пропагатори у своје цијељи.

Потписана конзисторија дала је тужбене наводе најтачније извидити и да се сваки повод и разлог тој размирици одстрани, судила је премјестити свештеника тамошњег на другу парохију, и кад је у Поганац дошао нов свештеник, наскоро по том успостављен је тамо пређашњи добри ред и мир а оно неколико душа заблуђених вратило се натраг међу своје у прађедовску цркву своју.

Потписана није могла да се не потужи на таква залијетања пречаснога каптала крижевачкога високој кр. земаљској влади и затражи законите заштите.

Скоро истим поводом појави се пропаганда крижевачка 1897. године у парохији бјеловарској.

И ако је потписана конзисторија на добивену о вјерском немиру пријаву повела најстрожију истрагу, ипак се није могло пронаћи довољно узрока за такове немире и његове посљедице.

Незадовољници изјавили су се пред истражним повјеренством, да им је особито тешко сносити материјалну немаштину, а ради исте да сумњиче особито пароха свога и проту,

који би као посланик на земаљском Сабору могао у томе да им помогне.

Таково погријешно мишљење, мјесто да се исправљало, оно се у Крижевцима још искривљивало обећањима свакојакима, а понајвише неиспуњивима.

На такви су начин пропагатори крижевачки добили стотину и више очитовања од наших житеља парохије бјеловарске, да прелазе на унију, и на темељу таквих, мимо закона тражених и добивених, очитовања, сматрају они те душе као своје, и поставили су им у Пргومهљима и свештеника свога. —

Потписана је противу таква поступка подигла код високе владе земаљске најодлучније глас свој, јер се код тога тобожњег прелазу није пазило на законске о прелазу прописе, а уједно је сходно утицала и на свештеника и на парохијане бјеловарске и досада многи од заблуђених покајали су се и повратили у цркву своју, а и висока влада дала је у последње вријеме знака да иде за тим да се законски прописи о прелазу врше. —

И тако је наде, да ћемо помоћу Божјом сретно претрпити и ову најновију невољу старог напастника нашега.

Истодобно са нападајима у Пргومهљама парохије бјеловарске, изводили су пропагатори крижевачки сличне нападаје и у Дишнику парохије Бршљанице. Згода им се пружила усљед ситних размирица у црквеној општини, а рачунали су при томе по свој прилици и с тиме, што је мало пре тога обудовљела парохија, а уз то соколила их је ваљда и срећа у Пргومهљима и стара успомена на Дишник. Најпре се неки досељеник пријави у Крижевци за унију а после су примамљени још неки, једва њих десетак и одмах добише као и у Пргومهљи, свога „жупника“ и као створише парохију. Потписана је међутим попунила обудовљену парохију са свештеником, да није стадо без пастира свога и са доласком свештеника у парохију изгуби унија маха и до мала спаде им „жупа“ на неколико само душа.

Овдје у Дишнику успјели смо у томе, да се сматрају и надаље православнима и да снашају вјерозаконске терете православне браће своје они од њих, који би на незаконит начин напустили вјеру своју, као што је то био и овде случај код неких житеља парохије бршљаничке.

Појави пропаганде унијатске хтели су да избију још на два мјеста у епархији нашој и то у Салнику и Говеђем-пољу — парохије уљаничке — али су одмах у почетку своје угушени и без помоћи одавде.

Прошле и претпрошле године узбунила је духове сељачкога народа нашега у парохији бршљаничкој и околици, па и у добром дијелу горње Славоније нека сељанка из Чајира, парохије бршљаничке, по имену Марија Блануша по издржаној живчаној болести.

Народ је исту сељанку прозвао „пророчица Мара“ због науке њене коју је народ радо слушао.

О покрету томе морала је потписана водити рачуна особито кад је захватио већег маха и обратио на се пажњу и политичких власти.

Потписана извијештена од надлежнога пароха да су говори и поуке Марине садржаја вјероучнога и моралнога, није хтела сметати у томе њеном може се рећи добром раду, јер по гласу извештаја, добивених са разних страна, наука је Марина оставила у народу доста добра плода.

Ради јачања и утврђивања вијерних у православној вјери потписана је издала сходне наредбе за исповиједање и причешћивање вијерних особито болесних, и учињено је расположење, да се долазак свештеника болесницима из удаљенијих мјеста омогући и онда, ако болесник не би имао откуда смоћи трошак за подвоз свештеника.

Коначно је потписана водила бригу о подизању и обнављању светих Божијих храмова и осталих предмета Богопоштовања.

У том погледу истаћи је на првом мјесту обновљену и украшену велељепно катедралну цркву овдашњу трошком на 60.000 ф. понајвише потпором високе кр. земаљске владе, даље нешто потпором народноцрквених фондова наших, и властитом црквеном касом својом.

Осим катедралне, украшене су и обновљене, гдје с мањим гдје с већим трошком, цркве парохијске у Кукуњевцу, Бастијима, Бучју, Даровару, Каменској, Уљанику, Ветову, Добровићу, Лисичинама, Ловској, Беденику, Купиновцу (парохије Новосељанске), Сјеверину, Зденцима, Загребу, Иванић-граду, Војаковцу, Копривници, В. Поганцу, Липници (парохије Салничке), Г. Средицама и Чаглићу. У току су

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNIBS.RS

обновљења и украшења парохијске цркве у Бјеловару, Рогољима, Липовчанима, Барни и Пожези. Подигнути су нови храмови: у Загребу на гробљу, као приватна задужбина, и кућна капела у кр. жуп. болници у Бјеловару. а скорим ће се отпочети са градњом капеле наше у Крижевцу и у Бенковцу, а надати се и у Такову, дочим се у расправи налази питање о обновљењу из темеља у Павловцу те градњи изнова црква парохијских у Болфану, Салнику и филијалне у Обријежи.

Код сваке градње или оправке пазило се овдје. да буде што више очувана чистота грађевнога стила нашега, те је нарочито код градње иконостаса потписана прегледала нацрте и пазила да одговора све како у појединости тако и укупно духу цркве наше.

Осим наведених знатнијих оправака изведени су многобројни мањи оправци, на спољашности храма; нарочито су многе цркве прекриване, а неке од тих и лимом. Сам народ прихваћао је скоро увијек и жртвовао, што је више могао на велељепије храма свога.

Вијерни су дизали из властитога радо и често по расцућима крстове, а у по гдје ком од цркве парохијске и звона, да им она надокнаде помањкање богомоље са звонима њеним.

То је у најважнијим моментима развијени рад и постигнути успјех епархијске конзисторије ове у предмету обдржавања вјероучења у чистоти својој, и потписана свјесна, да је вршила у томе дужност своју, колико је више могла, очекује о томе мирне душе суд славне те епархијске скупштине.

Изјава.

Пошто је ове године већ два пута био случај, да је у неким новинама нашим, а на наш рачун, неистинито представљан одношај Његове Светости, Преузвишенога Господина патријарха *Георгија*, као врховнога надзорника завода у којему служимо, спрам истог завода и спрам нас, то сматрамо дужношћу својом дати следећу изјаву:

1. Нама као професорској колегији није познато, да би Његова Светост ради какве *примитивне* своје годинама водила борбу са професорском колегијом, као што је то неко написао у „Бранигу“, а поводом прославе десетогодишњице патријарштва Ње-

гове Светости. Такве борбе између Његове Светости и професорске колегије, од када ми у заводу овом служимо, није било. У опће, у списима правосл. срп. богословског училишта карловачког нема трага борби каквој све од онога дана, којег је Његова Светост бригу о заводу том преузела.

2. Ниједан од нас не зна, да је Његова Светост икада *подстрекавала* нас на какву *повереницу*, коју би професорска колегија имала Његовој Светости дати, нити је Његова Светост пред ма којим од нас о таквој *повереници* спомињала. Исто тако није Његова Светост никад ни једноме од нас *пребацивала*, да иза Његових леђа против Њега *ишлемо*, или да се поводом нападаја на Њега *смејемо*, или да нападачима *помажемо*. Напоследку, прота Јеремиић ни једнога од нас не само да није *годио*, него ни једноме није ни спомињао о каквој *повереници* Његовој Светости. Према томе није истина оно, што је „Застава“ о свему том читачима својим јавила.

У *Карловцима*, 10. (23.) новембра 1900.

Чланови наставничког збора прав. срп. богословског училишта Карловачког:

Јован Вучковић, с. р.
Милутин Јакшић, с. р.
Јован Живковић, с. р.
Георгије Летић, с. р.
Гаврило Ананијев, с. р.
Душан Јакшић, с. р.
Валеријан Прибићевић, с. р.
Јован Живановић, с. р.
Радивој Врховац, с. р.

ЛИСТАК.

Белешке из црквено-школског и просветног живота.

У Митрополији Карловачкој.

(Помен блаженоупок. царици и краљици *Јелисавети*). У прошли понедељник, 6. (19.) новембра о. г. служена је у св. саборној цркви Карловачкој св. литургија, на којој је у јектенијама за умрле учињен спомен блаженоупокојеној царици и краљици *Јелисавети*, поводом имендана Њезина, који је падао у тај дан.

(Митрополитски Црквени Савет.) У својим седницама 30., 31. окт. и 1. нов., под председништвом Његове Светости патријарха *Георгија*, расправно је 83 предмета, између осталих ове: Бракоразвод-

них парница било је 30, и то: из Архиепископства 9, из Бачке епархије 8, из Темишварске 8, а из Пакрачке 5, и у свима овим парницама донесена је пресуда на коначни развод брака. — Јереј Ж. Т. осуђен је због фалсификовања школских сведоштва на доживотни губатак свештеничке службе у Митрополији Карловачкој. — Јереј Н. М. из Ј. осуђен је ради нарушења поста на велики петак на једногодишњу епитимију уз право уживања половине парохијске дотације. — Стављено је ван крестности решење епархијске конзисторије Бачке, којим је именован Т. Д. за системизованог парохијског помоћника у С. — Обустављено је мериторно решење пријављеног утока против решења епархијске конзисторије Темишварске којим је иста потврдила избор јереја Ј. Н. за пароха и окружног протопрезвитера Темишварског, све док се не поднесе извештај, да су до дана избора Темишварског проте и пароха коначно и правољно решени сви утоци против избора једне трећине скупштинара српске црквене општине Темишварске. — Ремонстрираће се против решења кр. уг. министра председника, којим је исти услед утока Сећанског свештеник Т. В. укинуо једно сасвим коректно и законито решење МЦСавета у предмету интеркаларне раздиобе свештеничке дотације у српској прав. цркв. општини у С. — Поднесена је жалба уг. министру-председнику због поступка кр. уг. министарства просвете и богоштовља, које је на једноставну притужбу Вршачког епископа брзојавном наредбом обуставило извршење решења МЦСавета у предмету неправилно изречене суспензије пароха у К. — Епарх. конзисторија Вршачка извештава, да су осим Емилијана Радића и конзисторијалног физикала још пет свештеничких конзисторијалних чланова поднело угарском министру председнику позив против овог решења МЦСавета, којим су конзисторијални чланови осуђени били на малу дисциплинарну казну.

(Радосна појава) *Др. Петар Трбојевић*, који је дана 20. октобра о. г. на Будимпештанском универзитету промовисан за доктора права, изучава сада богословске науке на универзитету у Черновицу, после којих се мисли посветити црквеној служби. *Др. Петар Трбојевић* је син пароха у Петровом Селу (Личком) јереја Јове Трбојевића и рођени нећак чувенога српског научењака Николе Тесле.

(† Јереј Георгије (Ђура) Поповић) парох прв цркви Св. Апостола Петра и Павла у Карловцима преминуо је у Господу 10. (23.) новембра о. г. ударен капљом. Рођен је 1829. г. а рукоположен 1860. Беше неко време учитељем појања у нашој Богословији, а као зналац црквеног пјенија бројан је међу најчувенијима. Његова Светост, данашњи св. патријарх *Георгије* благоизволео га је одликовати црвеним појасом. Нека је упокојеном јереју Георгију лака земља и вјечна памтаь.

У Црној Гери.

(Бугарски кнез Фердинад) одликовао је црногорског митрополита, Његово Високопреосвештенство господина *Митрофана Бана*, Александровим орденом I. степена.

Јавна благодарност.

Заузет својим званичним послом, у овдашњем православном српском богословском училишту, и радом око „Зборника, Типика и Речника“, што га издајем у друштву са високоученим господином Јованом Живановићем професором у овдашњој срп. вел. гимназији, не доспевам, да п. н. Господи, која имадоше љубав пиесима честитати ми протопрезвитерство, посебно благодарим; стога их молим, да овим путем изволе примити моју најусрднију захвалност на њиховој мени вазда милој пажњи указаној ми поводом овога милостивога одликовања мојега недостојинства.

Ср. Карловци, 11. (24.) нов. 1900.

Протопр. Јован Живковић
проф. богословије.

ЗВАНИЧНИ ОГЛАСИ.

Број 926 ex 1900./зап. 520.

3—3 162 бр.

СТЕЧАЈ.

Исписује се стечај на мјесто православног духовника код кр. земаљске казнионе у Лепоглави.

Плата је годишње 2200 К. уз право промакнућа у више плаћевне степене IX. чиновног разреда, и стан у нарави.

Свештеници који желе то мјесто получити, имају своју молбеницу управљену на високу кр. земаљску владу, одно за правосуђе у Загребу и обложену са нужнима сведоштвама, а ако су ван епархије ове и са свједоштом о ревности и успјеху у вршењу досадање им службе преко надлежне власти своје поднијети епархијској конзисторији овој најдаље до 13. (26.) нов. 1900.

Из сједнице Епархијске Конзисторије

У *Пакрацу*, 12. (25) октобра 1900.

СТЕЧАЈ.

165 1—2

Овим се расписује стечај на упражњено учитељско место на срп. вероисповедној основној школи у Сараволи. Плата је: 800 круна на годину, слободан стан с бантом, 1½ ланац земље, на коју је учитељ дужан порезу плаћати, 2 хвата дрва за лето, а преко зиме огрева колико је потребно за грејање стана, 80 круна за повторну школу.

Дужности учитеља прописане су шк. уредбом од 1872. год. Осим тога изабрани ће учитељ дужан бити у цркви за десном певницом појати и децу цркв. појању обучавати. Рок стечаја траје до 26. новембра по ст. кал. Молбенице имају се на поднесани Одбор упутити.

Из седнице Шк. Одбора држане 20./X. 1900. у Сараволи.

Школски Одбор.

Лд Ш.С. 388/306 ex 1900.

167 1--3

СТЕЧАЈ.

Овим се расписује стечај на једно упражњено место у стипендијској заклади Атанасија Бале са годишњом стипендијом од 200 круна. —

Стипендије ове закладе, које су подељене у три разреда од 200 круна, 240 круна и 300 круна могу се поред постепеног промицања из нижег разреда у виши, подарити само таквим православним ученицима гимназије, богословије, свеучилишта или академије, који спадају у опсег српске митрополије карловачке, а који не уживају нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су истим основатељем код протестанских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну установљене. —

Сродници основатељеви имају првенство пред другим молитељима.

Молитељи треба да поднесу своје, крним листом, школском сведоцбom и сведоцбom сиромаштва снабдевене молбенице најдаље до 5. (18.) децембра 1900 срп. прав. нар. школском савету у Карловцима и у истој и то да кажу, камо да се достави одлука школског савета после седнице му.

У Карловцима, 10. (23.) новембра 1900.

Председништво

срп. прав. нар. школског савета

Број 23/70 ex 1900.

164 2—2

СТЕЧАЈ.

На учитељско место у Тарашу са платом у готовом 600 круна, у име огрева 100 круна, за повторну школу 40 круна, у име паушала 18 круна, слободан стан, у име баште 10 круна, и пето годишњим доплатком од 100 круна, годишње. — Дужности учитељичке су прописане „школском уредбом“. Рок стечаја св. отац Никола кадаће се и избор обавити.

Из седнице школ. одбора држане у Тарашу дана 22. окт. (4. нов.) 1900. г.

Влада Ђулинац
председник.

Број. 162-908 ex 1900

3—3 161.

НАТЈЕЧАЈ

У српско-православном богословском училишту у Рельву, крај Сарајева, упражњено је мјесто учитеља за црквено појање, с којим је спојена годишња плаћа од 2000 К. (двје хиљаде круна) активносни доплатак од 600 К. (шест стотина круна) и стан у нарави, надаље право на први доплатак од 500 круна пошље довршених у дефинитивном својству пет година службовања, а на други доплатак од 700 круна пошље навр-

шених двадесет година дефинитивног службовања. Након довршене 30. године укупног службовања припада дотичнику право на мировину у потпуном износу основне плаће и двају доплатака, дакле 3.200 круна.

Прво је намјештење привремено, а након једне године доказаног ваљаног службовања биће дотични дефинитивно наименован.

Они, који ово службено мјесто, на ком ће поред појања имати да отправљају један дио дужности заводског економа добити желе, треба да ваљано обложеном молбеницом докажу:

1. да су поданици аустроугарске монархије, или припадници Босне и Херцеговине;
2. да су православне вјере и да нијесу прешли 40. годину живота;
3. да су монаси, или удови мирски свештеници без дјецe;
4. да су потпуно вјешти црквеном српско-православном појању, обичном и ноталном;
5. да су добријем успјехом свршили потпуну гимназију с испитом зрелости и једно ваљано уређено православно богословско училиште у аустроугарској монархији или у Босни-Херцеговини;
6. да су тјелесно и умно потпуно здрави.

Овако обележене молбенице треба припослати овој земаљској влади путем високопреосвештеног господина Архиепископа сарајевског и Митрополита дабробосанског до најдаље 18. (31.) децембра ове године,

Земаљска влада
за Босну и Херцеговину

ДРУГИ ОГЛАСИ

СТЕВА ПИСАРЕВИЋ

само свештеничног одеа кројач

Дунавска ул. бр. 20. НОВИ САД Дунавска ул. бр. 20.

Част ми је пречасној г. г. свештеницима до повољног знања ставити и моју радиону препоручити у којој се само за српско свештенство одело израђује сваковрсно, камилавки од чоје и кадифе имадем готови. За свако парче, које се у мојој радиони изради гарантујем, да мора бити правилно израђено, и добро да стоји.

Цене су умерене, мустре на углед шаљем франко. — Јављам н. н. муштеријама, да никог нисам овластио, да у моје име прима поручбине. С тога ваља непосредно ради поручбине, управо мени обратити се. 159 4—5

ХРИШЋАНСКО-ПОЗЛАТАРСКА РАДИОНИЦА И СТОВАРИШТЕ ЗА ЦРКВЕНЕ УТВАРИ

ЛУЈА ТАУША

Дунавска улица **У НОВОМ САДУ** Код Златног крста
РАДЊА ПОСТОЈИ ОД 1883. ГОДИНЕ.

Рипида масном бојом израђене иконе од лима washgold позлата 7 ф. 50 и (или 15 круна) и месинг политирато 10 ф. 50 и. (или 21 круна).

35, 45, 55 ф. (или 70, 90, 110 круна.)

За набавку строго српских правосл. утвари, у сонетеној изради а јефтином ценом препоручујем моју хришћанску позлатарску радионицу и богато стовариште. По чудо јефтиној цени може свака славна српска православна црквена општина себи црквене утвари набавити, као: одежде, барјаке, литије, школке и све задружне заставе, небо, стишаре, завесе, налоње, застираче на часну трапезу, плаштанице, појасеве. Даље: рипиде, кандила, чираке пред двери, чираке-трикиле, крстове, кивоте за часну трапезу, петохљебнице, бројанице, разне ручне крстове, радионице, путире, ибрике, венчанице, полијелеје од стакла и бронза. Иконе на платну, лиму и дрвету, руком рађене масном бојом за целивање. Руске иконе у сребро и злато коване, као и на артији и стаклу.

Важно за пречасну г.г. свештенике. Продајем појасеве у црвеној и плавој боји, од чисте моаре свиле — дубла — 13 см. а пантљика 5 см. ширине, по 9 К. комад.

Важно за црквене општине. Продајем и на метер ламбас брокате за одежде, дамаст-свиле за барјаке и литије, сваковрене чипке — бортне — и ресе, по најумеренијој цени.

Важно за црквене општине и појединце. Продајем сваковрсне свете иконе, израђене руком на платну у масној боји, у источно православној стили, вел. 71×85 см., са златним оквиром 10 см. широким, по 11 К. комад.

За ових 18 година од како моја радња постоји, била је она изложена непрекидном — а на жалост

и данас — сумњичењу, и то од оних несолидних конкурената, који не имајући отворене радње и не изучивши посао, ког су подухватили, мисле својим српством и неистинитим сумњичењем одвратити од мене моје поштоване поруџбенике, и к себи их привући.

Ну, ко је једном имао са мнош послас, за тог сам уверен, да неће на друго место отићи.

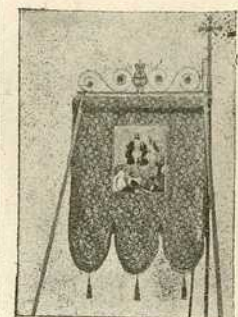
Моје стовариште није само у огласу (Анонцу) написано или насликано, него заиста отворена радња и велико стовариште црквених утвари строго српског православног стила. Ради уверења, ко од мојих поштованих муштерија и поштоване публице у Нови Сад дође, најучтивije га молим и позивам да изволи моје стовариште и радњу посетити и прегледати. Још напомињем, да кроз везу с највећим фабрикама: француским, талијанским, швајцарским и аустријским које израђују свилу и брукат, у стању сам с великим избором послужити, а нарочито молим поштоване муштерије да се не даду наговорити и то само купити што Вам у кућу донесу и наметну, него Вас молим да заштите мустре.

Моју позлатарску радионицу препоручујем за израђивање свију могућих црквених послова: нове иконостасе, тронове, Христове гробове, певнице, столове, као и оправку старих послова и т. д.

Многобројна признања и сведочење важе за солидну и поштenu израду.

Барјак вуњени дамаст 26 ф. (или 52 круне) свилени 40 до 50, 65—80 ф. (или 130—160 круна)

Од 250—600 ф. (или 500 до 1200 круна)

ТВОРНИЦА СРПСКО-ПРАВОСЛ. ЦРКВЕНИХ УТВАРИ

МИЛАНА ИВКОВИЋА

У НОВОМ САДУ, Фрање Деака трг бр. 2.

Препоручује најучтивије своју творницу слав. српским црквеним општинама и јавља да израђује строго по нашем црквено-православном типу све ствари које у ту струку спадају, а за солидну израду као и за умерене цене јамчим. Примера ради наводим овде поједине артикле и цене им; као:

ОДЕЖДЕ светле од фор. 30, 35, 40, 50, до 100 фор. Одежде од правог свиленог дамаста и годдрајха од фор. 80, 100, 120 до 150 фор. и т. д. Одежде црне од 25—70 фор. — **ЦРКВЕНИХ БАРАЈАКА** од фор. 20, 25, 40, 50 до 60 фор. — **ЦРКВЕНИХ МАЛИХ ЛИТИЈА** од фор. 60, 80, 100 до 140 фор. — **ЦРКВЕНИХ ВЕЛИКИХ ЛИТИЈА** од фор. 140, 180, 220, 300, 400 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНО НЕБО** од фор. 90, до 200 фор. са чистим златом извезено на најфајнијој кадифи од фор. 400—1000 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНЕ КАДИОНИЦЕ** од фор. 12, 15, 18, 28 до 30 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ РИПИДА** од фор. 10, 14, 17, 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ КАНДИЛА** од фор. 6, 8, 10, 12, 15 фор. — **ЦРКВЕНИХ ЗАВЕСА ЗА ДВЕРИ** од фор. 6, 8, 10, 15 до 20 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ ЗАСТИРАЧА ЗА ЧАСНЕ ТРПЕЗЕ** од 12, 16, 20, 30, 40, 50, 60 фор. и т. д. — **ЦРКВЕНИХ НАЛОЊА** од фор. 8, 12, 16, 20, 30, 40 фор. итд. — **СВЕТИХ ПРАВОСЛ. ИКОНА** (по строго правосл. типу) од фор. 6, 8 до 12 фор. све масном бојом и руком израђене.

Даље част ми је препоручити преч. г. свештеницима шешира, камилзвкн, ћелепуша и појасева. — На захтевање п. н. муштерији шаљем бесплатно и франко начрте, мустре и прорачуне. 90 10—28

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА

ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гаранцијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована

патентирана са отвореним одушкама провиђена звона, која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 200 килограма изједначаје са звуком других по старој системи ливених звона од 260 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у тороњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала; прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа. — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

52

Илустровани ценовници и прорачуни трошна бесплатно и франко.

На миланарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миланарском медаљом.

„Српски Сион“ излази сваке недеље на целом табаку. Цена му је: За Аустро-Угарску, Босну и Херцеговину на годину 8 круна, на по године 4 круне, а на четврт године 2 круне. За стране земље: на годину 10 круна. Из Србије прима претплату књижара В.Валожића у Београду. Поједини бројеви 20 филера.

Претплата, огласи, стечајеви и рекламације шаљу се Администрацији а остали рукописи уредништву „Српског Сиона“ у Нарловце. За огласе, објаве и стечајеве плаћа се 12 филера од једног реда ситних слова. — Неплаћена писма се не примају. — Рукописи се не враћају.